

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของกรุงเทพมหานครกับการปรับตัวของผู้ค้าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษานโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของกรุงเทพมหานครส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย การปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ เป็นกรอบแนวทางในการศึกษา โดยมีผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 15 คน โดยแบ่งเป็น ตัวอย่าง 2 ตัวอย่าง (1) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยข้างโรงพยาบาลธนบุรี จำนวน 10 คน (2) ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยข้างโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 5 คน รูปแบบการวิจัยนอกจากการเก็บข้อมูลรวบรวมจากเอกสารแล้ว ยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ทราบแนวคิด การตัดสินใจ ความรู้สึกของผู้หาบเร่แผงลอย โดยเข้าไปมีส่วนร่วมเสมือนเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม จากนั้นจึงเข้าไปสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายการจัดระเบียบทางเท้า การตรวจสอบข้อมูลเป็นไปตามกระบวนการสามเส้า โดยใช้ข้อมูลทั้งจากปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งนี้เพื่อนำผลวิจัยมาใช้ดูการปรับตัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย และคาดว่าจะสามารถเสนอแนะปรับปรุงนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในอนาคต รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในหัวข้อวิจัยอื่นๆในอนาคต

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานโยบายการจัดระเบียบทางเท้าส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย โดยสรุปจากการรวบรวมเอกสาร การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ พบว่าส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในเรื่องของเศรษฐกิจและครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย โดยนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าใหม่นี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการขายหรือไม่ขายสินค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เนื่องจากนโยบายนี้มีอำนาจในการยกเลิกจุดผ่อนผันของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เมื่อพูดถึงการค้าขาย การค้าขายก่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินในภาคเศรษฐกิจระดับล่าง โดยที่ผู้ซื้อและขายส่วนใหญ่คือผู้ประกอบการขนาดเล็กและบุคคลทั่วไปที่พอใจในการจับจ่ายซื้อของ หากมองในการศึกษาพฤติกรรมการค้าขายดังกล่าวสามารถใช้หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาคซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมของหน่วยเศรษฐกิจรายย่อยๆ ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาของสินค้าและปัจจัยแต่ละชนิดในตลาดต่างๆ ตลอดจนการกระจายรายได้ การขายสินค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเปรียบเสมือนอุปทาน ส่วนความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภคก็คืออุปสงค์ ตามแนวคิดสำนักคลาสสิก (Classical school) มีความเชื่อที่ว่า อุปทานจะสร้างอุปสงค์โดยอัตโนมัติ หรือที่รู้จักกันใน “อุปทานก่อให้เกิดอุปสงค์ในตัวเอง” (Supply creates its own demand) หรือที่เรียกว่า “กฎของซาย” (Say’s law) โดยมีสาระสำคัญคือ การที่ผู้ผลิตสินค้าและบริการขึ้นมาเพื่อนำไปแลกเปลี่ยนในตลาดกับสินค้าและบริการชนิดอื่น ดังนั้น สินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นมาหรืออุปทาน

จึงก่อให้เกิดความต้องการในสินค้าและบริการอื่น ๆ หรืออุปสงค์เป็นมูลค่าที่เท่ากันเสมอ กฎของชายไม่ได้เห็นว่าอุปทานของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะต้องก่อให้เกิดอุปสงค์สำหรับสินค้าชนิดนั้น แต่กฎนี้เห็นว่าเมื่อพิจารณาระบบเศรษฐกิจเป็นส่วนรวมแล้ว อำนาจซื้อยอมเท่ากับอำนาจการผลิตหรือไม่ว่าการผลิตจะอยู่ในระดับใดก็ตาม รายได้ที่เกิดจากการผลิตในระดับนั้นจะก่อให้เกิดรายจ่ายเป็นจำนวนที่เท่ากันเสมอ

เมื่อมองในมุมของการค้าจะพบว่า เมื่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยวางขายสินค้า ในสถานที่สะดวกต่อการเข้าถึง มีราคาที่สามารถทำให้ผู้ซื้อพอใจ ทำให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้บริโภคพอใจที่จะซื้อสินค้าดังกล่าว เมื่อนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าถูกนำมาใช้และยกเลิกการค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย อุปทานถูกทำลาย แต่อุปสงค์ยังคงอยู่ ความไม่พอใจของผู้บริโภคเกิดขึ้น ส่วนผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเองก็ไม่สามารถขายสินค้าของตนได้ เมื่อไม่สามารถขายสินค้าของตนได้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็ไม่สามารถซื้อสินค้าเพื่อมาผลิตแปรรูปเพื่อขายได้ ทำให้ร้านค้าประกอบการที่ขายสินค้าให้กับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็ไม่สามารถขายสินค้าของตนได้ ห่วงโซ่ อุปสงค์และอุปทานถูกทำลาย เงินที่หมุนเวียนในการค้าดังกล่าวก็หายไป เศรษฐกิจระดับล่างเกิดความชบเซา

ครอบครัวของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเป็นส่วนหนึ่งที่พลอยได้รับผลกระทบด้วย เนื่องจากเศรษฐกิจมีผลเกี่ยวเนื่องกับการดำรงชีวิต กล่าวคือวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลหนึ่ง บ้างเรียกว่ารูปแบบการดำเนินชีวิต (หรือเรียกทับศัพท์ว่า ไลฟ์สไตล์) พฤติกรรมในการเข้าสังคม ในการบริโภค ในการหาความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่าง และการแต่งตัว ล้วนเป็นส่วนประกอบของรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกดำเนินเป็น อุปนิสัย เป็นวิธีประจำที่กระทำสิ่งต่าง การขายสินค้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ถือได้ว่าเป็นวิถีชีวิตเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยขายสินค้าเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในชีวิต โดยตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของชีวิตและเลี้ยงดูครอบครัว ตามที่มาสโลว์ ได้จัดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ไว้คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ความต้องการการยอมรับนับถือ ความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุดแห่งตน

เมื่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไม่สามารถดำรงชีวิตและเลี้ยงดูครอบครัวได้เหมือนเดิมอีก วิถีชีวิตก็เปลี่ยนไป จากการหาเลี้ยงชีพเพื่อทำให้ครอบครัวมีความสุข ปลอดภัย สามารถส่งเสียเงินเพื่อการศึกษาของบุตร เพื่อให้บุตรหลานในครอบครัวมีความรู้ความสามารถ เมื่ออาชีพถูกยับยั้งการดำรงชีวิตที่ไม่เหมือนเดิม เนื่องจากรายได้ที่ได้มาไม่พอเพียงที่จะนำไปพัฒนาการศึกษาได้ สุดท้ายผลกระทบก็นำมาซึ่งประเทศก็จะสูญเสียบุคคลที่มีความสามารถในอนาคต

ผลกระทบที่เกี่ยวเนื่องจากนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าอีกทอดหนึ่ง เห็นจะเป็นในเรื่องของการตัดสินใจทางการเมือง เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้เห็นชัดถึงระบบการเมืองว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะระบบการเมืองจะเป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นนโยบายที่มาจากระบบการเมืองที่สมบูรณ์จึงจะได้รับแรงต้านน้อยกว่าปัจจุบัน โดยจะเห็นได้ชัดจากนโยบายในอดีตที่ออกโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ถูกเลือกตั้งมาจากระบบการเมืองที่สมบูรณ์ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นโยบายที่ออกมาจะมีลักษณะยับยั้งแต่ก็ผ่อนปอนอยู่ในที่ไม่ได้แข็งกระด้างและใช้อำนาจเด็ดขาดเช่นในปัจจุบัน

ดังที่จะเห็นได้จากการรวบรวมเอกสารจะพบว่า นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในแต่ละยุคสมัยของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครล้วนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับฐานเสียงที่ได้มา เมื่อมองมายังนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ดังนั้นในอนาคตหากเกิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในอนาคต การชูนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าต้องเป็นไปอย่างประนีประนอมมากกว่าในปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย ที่ให้ข้อคิดเห็นว่าการจัดระเบียบทางเท้าโดยการยกเลิกจุดผ่อนผันจะถูกใช้ไม่ได้นาน เพราะทุกคนได้เห็นการเปรียบเทียบนโยบายจากระบบการเมืองที่สมบูรณ์ว่าแตกต่างจากระบบการเมืองที่ถูกดูแลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย มีการปรับตัวต่อนโยบายการจัดระเบียบทางเท้า

จากการวิเคราะห์ที่ได้จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้ค้าหาบเร่แผงลอย สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

1. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยมีศักยภาพหาสถานที่ขายสินค้าใหม่ได้ โดยจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย พบว่าแม้ไม่ต้องการให้เกิดการยกเลิกจุดผ่อนผันหากเกิดการยกเลิกจริงผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบางส่วนก็เตรียมตัวไว้แล้ว โดยการจับจองพื้นที่บางส่วนจากหน้าตึกแถว ซึ่งแน่นอนว่าจะมีราคาในการเช่าพื้นที่ที่สูงขึ้น มีการพูดคุยในกลุ่มเล็กๆ เพื่อหาทางต่อลงราคา โดยจากการสังเกตพบว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยแม้ไม่พอใจกับการถูกยกเลิกแต่ก็จำเป็นต้องยอมรับเนื่องจากมันเป็นกฎหมาย มันเป็นนโยบายที่แม้ไม่พึงพอใจแต่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ

2. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยไม่สามารถหาสถานที่ขายสินค้าได้ โดยจากการเข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ พบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยหลายรายที่ไม่สามารถหาสถานที่ขายสินค้าใหม่ได้ และหาทางที่จะไม่ให้เกิดการยกเลิกจุดผ่อนผัน เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยข้างโรงพยาบาลธนบุรีมีจำนวนหนึ่ง มีการรวมกลุ่มกันเป็นโครงสร้างทางสังคมขนาดย่อย มีการสร้างบรรทัดฐาน กฎระเบียบภายในเพื่อใช้บังคับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เนื่องจากการยกเลิกจุดผ่อนผันหลายแห่งเกิดจากการร้องเรียนของบรรดาผู้บริหาร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการร้องเรียนทำให้หัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยข้างโรงพยาบาลธนบุรีออกกฎระเบียบในการบังคับ พร้อมทั้งกดดันหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังได้เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมประชุมกับเขตเพื่อต่อรองผลและจัดสรรผลประโยชน์ให้ตกแก่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยข้างโรงพยาบาลธนบุรี ทั้งนี้อีกแนวทางหนึ่งที่จะขัดขวางการยกเลิกจุดผ่อนผันได้ คือการรวมตัวคนในกลุ่มเพื่อเขียนคำร้องยื่นต่อศาลในการคัดค้านให้ถึงที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อปรับปรุงนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในอนาคต โดยตามแนวคิดนโยบายสาธารณะคือการที่รัฐบาลเลือกจะทำกิจกรรมกิจกรรมหนึ่ง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เมื่อมองมายังนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าก็จะพบว่าเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาความเป็นระเบียบ

เรียบริ้อยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากงานวิจัยเรื่องหาบเร่ - แผงลอย ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2555 โดย กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร โดยมองว่าผู้ค้าหาบเร่แผงลอยนำมาซึ่งปัญหา เช่น ปัญหาการจราจรติดขัด การทิ้งขยะมูลฝอยทำให้ทางเท้า – ถนนสกปรก ประชาชนไม่สามารถใช้ทางเท้าต้องเดินบนถนนทำให้ได้รับอันตราย และไม่ปลอดภัยจากรถยนต์ที่วิ่งสัญจรในท้องถนนเป็นปัญหาต่างๆ ไม่สามารถบริหารจัดการแก้ไขได้ ทำให้นโยบายการจัดระเบียบทางเท้ายังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยรายละเอียดในการแก้ไขปัญหาล้วนมีแตกต่างกันหลายแนวทาง

ทั้งนี้เมื่อใช้กรอบแนวคิดของโทมัส อาร์. ดาย ในการนำตัวแบบทั้ง 9 ตัวแบบ เข้ามาใช้ในการมองนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าของผู้ค้าหาบเร่แผงลอย เพื่อดูว่าใครเป็นคนกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ของมัน เมื่อวิเคราะห์นโยบายดังกล่าวพบว่าตัวแบบผู้นำเป็นตัวแบบที่สามารถอธิบายได้ชัดเจนถึงการเกิดของนโยบายการจัดระเบียบทางเท้านี้ เนื่องจากว่าผลผลิตของนโยบายนี้เกิดจากผู้นำ ไม่ใช่ความต้องการของประชาชนทั้งหมด เป็นการคิดโดยผู้มีอำนาจในกลุ่มหนึ่ง โดยไม่ต้องถามความคิดเห็นของประชาชน และตัดสินใจว่าประชาชนทุกคนก็คิดเห็นเช่นกัน

หากมองในมุมมองทางการเมือง จะพบว่านโยบายการจัดระเบียบทางเท้าใหม่นี้ออกได้เนื่องจากประเทศไทยถูกดูแลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่ได้ปฏิบัติตามระบบประชาธิปไตยแต่อย่างใด ทำให้ผลกระทบของประชาชนที่จะสะท้อนภาพการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติได้ จึงเกิดนโยบายที่ผู้นำเห็นสมควรให้กระทำอยู่ฝ่ายเดียว

เมื่อมองมาที่นโยบายการจัดระเบียบทางเท้า จะพบว่าความจริงแล้วจะห้ามไม่ให้มีหาบเร่แผงลอย ก็ไม่สามารถทำได้ทันที เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจและนโยบายที่ให้มีการค้าขายเพื่อช่วยเหลือให้คนที่มียรายได้น้อยได้มีที่ค้าขาย จึงเป็นภาวะที่ผู้บริหารเมืองไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และคงต้องผ่อนผันให้มีหาบเร่แผงลอย ที่ค้าขายบนทางเท้า ถนนที่สาธารณะต่อไป

โดยอาจจะใช้การเปรียบเทียบเนื้อหาที่นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในสมัยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครท่านอื่นๆ เพื่อหาแนวทางที่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งผู้บริโภครวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสัญจรบนทางเท้าสามารถยอมรับผลลัพธ์ได้

เพื่อให้นโยบายการจัดระเบียบทางเท้าดำเนินการให้ได้ประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเหตุ จึงนำกระบวนการนโยบายสาธารณะของ เจมส์ อี แอนเดอร์สัน เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย โดยเป็นแนวทางแก้ปัญหาที่ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการก่อตัวของปัญหา นโยบาย เน้นอนว่าหน้าที่ผู้ค้าแผงลอยที่วางขายสินค้าบนทางเท้า ถือได้ว่าเป็นปัญหาของสาธารณะ โดยได้รับการร้องเรียนจากผู้ใช้งานสัญจรทางเท้า รวมทั้งเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานครที่ต้องรักษาความสะอาดและความเรียบริ้อยในเมืองหลวง ทำให้ปัญหาของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจำต้องได้รับการแก้ไข

2. ขั้นตอนการก่อรูปนโยบาย โดยเป็นขั้นตอนที่จะกำหนดการแก้ไขปัญหา โดยที่รู้กันดีว่า แม้ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจะก่อให้เกิดปัญหา แต่ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็มีความสำคัญกับเศรษฐกิจของไทย และอยู่ควบคู่เมืองหลวงมาเนิ่นนาน ดังนั้นทางเลือกของนโยบายนี้จะต้องไม่กดดันผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจนเกินไป และต้องไม่หลวมจนเกินไป เพื่อให้เกิดความมีระเบียบเรียบริ้อยของสถานที่

โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-benefit analysis) เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ขั้นตอนของนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในอนาคต

3. ขั้นตอนการตัดสินใจนโยบาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกอย่างที่จะกำหนดว่าใครจะนำนโยบายไปใช้ อย่างไรก็ตามคิดว่านโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือหาเสียงแบบหนึ่งในการเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย เมื่อผู้นำตัดสินใจที่จะใช้นโยบายการจัดระเบียบทางเท้า ทำให้เห็นว่าผู้นำรู้ว่า จะเกิดผลกระทบในด้านใด ซึ่งมันสะท้อนให้เห็นถึงฐานเสียงในอนาคต

4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง เมื่อกระบวนการจัดทำนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าออกมาถึงขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้ที่นำนโยบายไปใช้สามารถปฏิบัติได้จริงที่จมากแค่ไหน ส่วนไหนที่สามารถยืดหยุ่นได้ ส่วนไหนที่จะต้องบังคับให้ปฏิบัติตามเป้าหมายของนโยบายการจัดระเบียบทางเท้า ซึ่งการนำนโยบายไปปฏิบัติหากสามารถทำให้ขั้นตอนนี้ผ่านไปได้ด้วยดี ก็จะสะท้อนออกมาในขั้นตอนถัดไป

5. การประเมินผลนโยบาย เป็นขั้นตอนที่จะบอกถึงผลลัพธ์ตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือการก่อตัวของปัญหา เนื่องจากหากผลลัพธ์ที่ออกมามีประสิทธิภาพ นั่นคือ การจัดระเบียบทางเท้าเป็นไปได้ด้วยดี เกิดความเป็นธรรมกับผู้ใช้ทางเท้าและผู้ค้าหาบเร่แผงลอย สิ่งเหล่านี้ก็จะบอกได้ว่าปัญหาที่ตั้งไว้ถูกต้อง ขั้นตอนที่ตามมาจึงสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกจุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการออกนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าต่อไปในอนาคต เนื่องจากไม่ว่าจะยกเลิกจุดผ่อนผันหรือออกกฎหมายเพื่อจำกัดผู้ค้าหาบเร่แผงลอยออกไป ยังไงผู้ค้าหาบเร่แผงลอยก็ไม่หมดไปจากกรุงเทพมหานครอยู่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการออกนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าจึงสมควรทำเพื่อควบคุมไม่ให้มีผู้ค้าหาบเร่แผงลอยจำนวนมากเกินไป และจัดระเบียบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยให้อยู่ในความเรียบร้อย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีต่อเศรษฐกิจไทย เพื่อให้ทราบผลกระทบที่สำคัญของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยที่มีต่อด้านเศรษฐกิจไทย ทำให้น้ำหนักของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยสูงขึ้น จนนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าในอนาคตต้องให้ความสำคัญกับผู้ค้าหาบเร่แผงลอยเพิ่มด้วย และควรศึกษาผลกระทบที่เกิดจากนโยบายสาธารณะที่ออกมาในแง่อื่นๆ เพื่อที่ในอนาคตนโยบายสาธารณะจะได้รับการยอมรับและไม่ส่งผลกระทบต่อรุนแรงเหมือนกับนโยบายการจัดระเบียบทางเท้าใหม่ที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวและการต่อต้านมากเช่นในปัจจุบัน